

KIRKKOHALLITUKSEN LAUSUNTO VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE
HANSEL-LAIN MUUTOKSESTA

Kirkkohallituksen virastokollegion päätös 23.8.2018, esittelijä lakimies Mikko Tähkänen

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus pitää esitysluonnosta perusteltuna. On tärkeää, että hankintalainsäädäntöä jatkuvasti omassa hankintatoimessaan soveltavat hankintayksiköt saatetaan yhdenvertaiseen asemaan ja että nämä hankintayksiköt voivat tehdä yhteistyötä yhden ja saman yhteishankintayksikön kanssa.

Kirkkohallitus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin viiteen seikkaan.

Ensinnäkin esitysluonnoksessa on käytetty muotoa ”evankelisluterilainen kirkko” vaikka vakiintuneesti ja perustuslain 76 §:n mukaisesti tulisi käyttää väliviivaa eli muotoa ”evankelis-luterilainen kirkko”.

Toiseksi esitysluonnoksen alkupuolelle ehdotetaan asian taustoittamiseksi lisättävän hankintalain 5 §:n sisältö. Näin tulisi selkeämmin ilmi, mitkä tahot ovat niitä, joiden tulee kaikessa hankintatoimessaan noudattaa hankintalainsäädännön määräyksiä ja joita nyt valmisteltu esitysluonnos koskisi, ja mitkä ovat tahoja, jotka saattavat ainoastaan yksittäisten hankintojen kohdalla tulla hankintalain soveltamisen piiriin ja joita esitysluonnos ei koske.

Kolmanneksi hallituksen esityksen perustelutekstissä olisi syytä tuoda selkeästi esiin, että Hansel Oy:n uusien asiakkaiden kuten kuntien ja seurakuntien ei ole pakko hyödyntää Hansel Oy:n kilpailuttamia sopimuksia vaan jokainen kunta tai seurakunta harkitsee ja päättää itse, missä sopimuksissa on mukana.

Neljänneksi kirkkohallitus ehdottaa, että esitysluonnokseen lisättäisiin selkeämmin näkyviin esityksen yleinen tavoite eli että tarkoituksena on luoda kaikkia hankintalainsäädäntöä jatkuvasti omassa hankintatoiminnassaan soveltavia hankintayksiköitä palveleva yhteishankintayksikkö. Tämä yleinen tavoite olisi erityisesti syytä todeta kohdassa ”3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset”, jossa nyt viitataan ainoastaan tavoitteeseen turvata KL-Kuntahankinnat Oy:n nykyisten asiakkaiden asema fuusiotilanteessa.

Viidenneksi kirkkohallitus kiinnittää huomiota kohdassa ”4 Esityksen vaikutukset” oleviin kahteen kappaleeseen, jotka kuuluvat seuraavasti:

Tarkoituksena on, että yhtiöiden sulautumisen jälkeen voimassa olevat yhteishankintasopimukset pääsääntöisesti jatkuvat ja ovat edelleen käytettävissä niille asiakasryhmille, joille ne on tehty. Kuntien hankintayksiköt eivät siten voi liittyä käyttämään jo olemassa olevia aiemmin Hansel Oy:n kilpailuttamia puitejärjestelyjä ja toisaalta valtion yksiköt eivät voi käyttää Kuntahankintojen kunnallisille organisaatiolle kilpailuttamia sopimuksia.

Hansel voi siten todennäköisesti kilpailuttaa koko uudelle asiakaskunnalle suunnattuja yhteishankintasopimuksia vasta voimassaolevien sopimusten päättymisen jälkeen. Näin ollen esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia valtion tai kuntien hankintayksiköiden asemaan. Esityksen hyödyt realisoituvat, kun uusia yhteishankintasopimuksia saadaan toteutettua.

Vaikka tekstissä puhutaan ainoastaan valtion ja kuntien hankintayksiköistä, koskee muutostilanne vastaavalla tavalla kirkkoa ja sen seurakuntia.

Kyseistä tekstiä on mahdollista tulkita siten, että hankintalaki rajoittaisi uuden Hansel Oy:n toimintamahdollisuuksia fuusiotilanteessa sanotulla tavalla. Sinänsä on mahdollista, että uusi Hansel Oy jostakin syystä linjaisi toimintapolitiikkaansa siten, että olemassa olevia puitejärjestelyjä ei mitenkään pyritä muuttamaan, oli markkinoiden tai asiakkaiden tilanne ja tarpeet mitkä tahansa; hankintalaki ei kuitenkaan tähän kategorisesti velvoita tai kiellä sopimuskauden aikaisia muutoksia.

Hankintalaissa säädetään kilpailutusvaiheen menettelyistä, ja ainoastaan muutamassa kohdassa on säännöksiä sopimuksen solmimisen jälkeisestä ajasta. Yksi merkittävä säännös tässä suhteessa on hankintalain 136 § (Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana). Koska hankintalain 136 §:n sisältö perustuu pitkälti aikaisemman hankintadirektiivin aikaiseen oikeuskäytäntöön, jota on nyt kirjattu voimassa olevaan hankintadirektiiviin ja hankintalakiin, ovat 136 §:n oikeusohjeet sovellettavissa, vaikka muutoksen kohteena olevan sopimuksen hankintamenettely olisi aloitettukin ennen nykyisen hankintalain voimaantuloa.

Puitejärjestelyn sopimuskauden aikaiset muutokset edellyttävät, että asiasta sovitaan puitejärjestelytoimittajan kanssa. Tällöin on arvioitava esimerkiksi asiakaskunnan laajentumisen merkitys hankinnan kokonaisvolyymiin; laajentaminen voisi estyä esimerkiksi siitä syystä, että puitejärjestelytoimittajalla ei ole kapasiteettia kasvattaa kyseisen sopimuksen mukaista tavaroiden tai palvelujen toimittamista sopimuskauden loppuajaksi.

Jos uusi Hansel Oy toimisi esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla, sen kaikki asiakkaat olisivat erilaisessa ja eriarvoisessa tilanteessa hyvin sattumanvaraisin perustein pahimmassa tapauksessa useiden vuosien ajan. Tämä johtaisi todennäköisesti tyytymättömyyteen asiakkaissa ja tarpeeseen tehdä omia kilpailutuksia, jolloin fuusion hyödyt vähenisivät ja siirtyisivät vuosien päähän. Esitysluonnoksessa ei ole myöskään otettu huomioon tulevien maakuntien asemaa hankintayksikköinä ja mahdollisuutta hyödyntää uuden Hansel Oy:n puitejärjestelyjä.

Kirkkohallitus esittää, että esitysluonnoksesta poistetaan yllä kursiiivilla olevat kaksi kappaletta. Niiden tilalla tulisi kertoa, että fuusiotilanteessa voimassa olevat yhteishankintasopimukset tulee käydä läpi ja arvioida, minkälaisia sopimuskauden aikaisia hankintalain 136 §:n tarkoittamia muutoksia on mahdollista ja perusteltua tehdä.